

Povzetek ugotovitev ob preverjanju 50 naključno izbranih bibliografskih zapisov v COBIB.SI

Na podlagi 44. člena in 47. člena Zakona o knjižničarstvu (ZKnj-1, Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 - ZUJIK in 92/15) je ugotavljanje usposobljenosti strokovnih delavcev knjižnic za sodelovanje v vzajemni katalogizaciji v pristojnosti knjižničnega informacijskega servisa (IZUM) in nacionalne knjižnice (NUK). Kakovost bibliografskih in normativnih zapisov spremljajo za to pooblaščen strokovni delavci (revizorji), ki jih imenujeta NUK in IZUM. Ob tem se dvakrat letno preveri najmanj 50 naključno programsko izbranih bibliografskih zapisov in pripadajočih normativnih zapisov.

Naključni izbor ter preverjanje bibliografskih zapisov in pripadajočih normativnih zapisov smo izvedli 18. 1. 2018.

Med preverjenimi zapisi je bilo:

- 13 bibliografskih zapisov z večjimi napakami,
- 27 bibliografskih zapisov z manjšimi napakami,
- 10 bibliografskih zapisov ustrezne kakovosti.

Kreatorji in zadnji redaktorji zapisov so bili osebno obveščeni o ugotovitvah revizorjev, v primeru večjih napak pa je bila obveščena tudi odgovorna oseba knjižnice.

V nadaljevanju sledijo ugotovitve NUK-ovih in IZUM-ovih revizorjev o najpogostejših napakah.

1 BIBLIOGRAFSKI ZAPISI

1.1 FORMALNA OBDELAVA

Za kakovost bibliografskih zapisov so odgovorni kreatorji in redaktorji. Redaktor mora pred shranjevanjem zapisa preveriti, ali so vsi podatki v skladu s katalogizacijskimi pravili in pravili formata COMARC (delna redakcija zapisa ne zadostuje). Po redakciji zapisa redaktor prevzame odgovornost za kakovost celotnega zapisa, saj je popravljen oz. dopolnjen zapis viden in dosegljiv uporabnikom.

Iz zapisa mora biti jasno, za kakšno vrsto publikacije gre. Zapis mora biti narejen v ustrezni maski in mora vsebovati vsa obvezna polja in podpolja. Določiti je treba pravilno značnico (osebno, korporativno ali stvarno).

Posebej pozorni in natančni moramo biti pri prepisu podatkov s publikacije. Napačni in pomanjkljivi podatki ne zavajajo samo uporabnikov, temveč tudi druge katalogizatorje, ki zaradi tega kreirajo podvojene zapise (duplikate). Med pregledanimi bibliografskimi zapisi je bilo tudi tokrat nekaj takšnih, ki so bili ocenjeni z "večja napaka" prav zaradi napačnega ali pomanjkljivega prepisa podatkov o naslovu ali odgovornosti s publikacije. Podatkov, ki jih na publikaciji ni, v bloku 2XX ne navajamo. Če so ti podatki pomembni in dopolnjujejo zapis, jih navedemo v območju opomb.

Pri kreiranju oziroma redakciji zapisov moramo upoštevati pravopisna pravila, ki veljajo za jezik publikacije, predpisano rabo ločil in velikih začetnic po standardih ISBD ter sprejete kratice oz. okrajšave. Prav tako v zapisu ne sme biti tipkarskih napak.

Pri poljih, ki vplivajo na obliko izpisa kataložnega listka, mora zaporedje podpolj ustrezati zaporedju podatkov, kot jih predpisujejo ISBD-ji.

Pri kreiranju bibliografskih zapisov lahko uporabljamo različne metode, ki pospešijo proces dela (metode Zapis / Prezvemi zapis, Zapis / Priredi v nov zapis idr. v segmentu COBISS3/Katalogizacija). Vendar pa moramo biti pri uporabi teh metod pozorni, da prevzete zapise ustrezno popravimo oz. dopolnimo v skladu z veljavnimi katalogizacijskimi pravili in pravili formata COMARC, odvečne podatke pa brišemo. Zapisov za kontinuirane vire ne prevzemamo iz baz LC ali WorldCat, temveč iz Registra ISSN.

V poljih bloka 2XX, 4XX, 5XX in 6XX moramo podatke, ki se ne upoštevajo pri razvrščanju in iskanju, označiti z znaki za razvrščanje (≠). Znaki zmeraj nastopajo v parih (prvi znak stoji pred podatkom, ki ga ne upoštevamo pri razvrščanju, drugi skupaj s presledkom za njim). Znakov za razvrščanje ne navajamo v bloku 3XX, ki je namenjen opombam.

Oglati oklepaj ([ ]) je predpisano ločilo in obdaja določene elemente v bibliografskem opisu, ki niso iz predpisanega vira podatkov, in tiste, ki so vrinjeni v opis.

Za publikacijo, ki ima v obratni smeri natisnjeno isto besedilo v drugem jeziku, kreiramo le en zapis (isto velja za publikacijo, ki ima v obratni smeri natisnjeno drugo delo).

BLOK 1XX

Polje 100

Kodo e za reprodukcijo v podpolju 100b izpolnimo samo takrat, kadar gre dejansko za reprodukcijo, npr. posebni odtis, faksimilirana izdaja itd. Nova izdaja ni reprodukcija.

V primeru negotovega leta izida v podpolje 100c vnesemo prvo možno leto izida, v podpolje 100d pa zadnje možno leto izida.

Polje 105

Kodo za biografijo v podpolju 105g uporabimo samo v primeru, kadar gre za biografsko delo.

BLOK 2XX

Polje 200

Pri sestavnih delih naslova rubrike ne navajamo kot dodatek k naslovu v podpolju 200e, lahko pa ga navedemo v splošni opombi v polju 300.

Kadar je pri sestankih naslov v podpolju 200a pomenski, mora imeti prvi indikator v polju 200 vrednost "1" (obvezen dodatni vpis).

Polje 210

Kadar kraj izida ali izdelave ni naveden v publikaciji, a ga lahko ugotovimo, ga v podpoljih 210ae navedemo v oglatem oklepaju. Kadar ugotovljenemu kraju zaradi razlikovanja dodamo še pojasnilo (podatek o pokrajini, zvezni deželi/državi ipd.), pojasnilo zapišemo v okroglem oklepaju (npr. [Paris (Texas)]). Med krajem izida ali izdelave in pojasnilom ne pišemo vejice.

Polje 215

Pri prečnem formatu, kadar širina presega višino, v podpolju 215d navajamo širino in višino (npr. 20 x 24 cm), pri tem pa uporabimo mali "x". Kvadratna oblika publikacije (višina je enaka širini) ni prečni format, zato navedemo samo višino.

Pri zapisih za sestavne dele moramo biti še posebej pozorni pri navajanju podatkov v polju 215, saj poleg podatkov o fizičnem obsegu navajamo tudi podatke o lokaciji sestavnega dela v matični publikaciji. Ti podatki so za uporabnika zelo pomembni.

Kadar moramo za navajanje obsega v podpolju 215a neoštevilčene strani oz. liste prešteti, število z arabskimi številkami zapišemo v oglatem oklepaju. Okrajšavo str. ali f. zapišemo za številko zunaj oglatega oklepaja (npr. [14] str.).

Polje 225

Številka ISSN v podpolju 225x je pred navedbo številčenja v podpolju 225v (če ta obstaja).

BLOK 3XX

Katere opombe so obvezne za posamezne vrste publikacij, je navedeno v posameznih standardih ISBD. Pri navajanju obveznih opomb uporabljamo dogovorjene fraze in standardne okrajšave, če obstajajo. Če za posamezno opombo ni določeno posebno polje, uporabimo polje 300 za splošno opombo. Opombe pišemo v slovenščini, izjema so le navedki. Na koncu opombe ne pišemo pike (pika stoji na koncu le, kadar se opomba konča z okrajšavo in na koncu povzetka v polju 330). Podatkov o avtorjih, ki so navedeni v polju 200, ne ponavljamo v bloku 3XX.

BLOK 5XX

V polja v bloku 5XX vnašamo variantne oblike naslovov, ki jih nismo izbrali za stvarni naslov publikacije. Naslove navedemo v ustreznih poljih (npr. v polju 512 ovojni naslov, v polju 516 hrbtni naslov ...), v polju 300 pa obvezno navedemo opombo o variantnem naslovu, pri čemer uporabimo predpisane fraze in okrajšave. S prvim indikatorjem v poljih 5XX označimo, ali želimo dodatni vpis za variantni naslov.

Polje 541

Prevedeni naslov, ki ga doda katalogizator, navedemo v polju 541, ne v polju 540.

BLOK 7XX

Polja 70X

Pri predelavah avtor izvirnega dela (bibliografski predhodnik) ni avtor s primarno vrsto odgovornosti, zato ga vnašamo v polje 702 s kodo za vrsto avtorstva *100 – bibliografski predhodnik*, in ne v polje 700 (701).

Polja 71X

Kadar sestanek korporacije nima posebnega imena (npr. letno srečanje, posvetovanje ipd.) in ga zapišemo kot podrazdelek nadrejene korporacije v podpolju 71Xb, mora imeti prvi indikator v polju 71X vrednost 0.

1.2 VSEBINSKA OBDELAVA

Priporočamo navedbo predmetnih oznak (polja 600/609 in/ali polje 610).

Geslovník NUK v podpolju 2 v poljih 600–609 navedemo v primeru, če so predmetne oznake vzete iz omenjenega geslovníka in če so v predmetnih nizih posameznih polj razvrščene v skladu s prakso NUK.

Osebna in korporativna imena kot predmetne oznake vnašamo v polja 600 in 601 po pravilih za oblikovanje normativnih točk dostopa.

Kadar v ponovljenih poljih 610 navajamo predmetne oznake v različnih jezikih, v vsako polje 610 vnesemo kodo za jezik predmetne oznake v podpolje 610z.

Priporočamo, da se v ponovljivem polju 610 navede predmetne oznake tudi v slovenščini, če smo jih pred tem navedli v angleščini (ali drugem tujem jeziku).

V podpolju 675c navedemo čim bolj natančen vrstilec za iskanje.

Podpolje 675v z navedbo izdaje tablic UDK je vezano na uporabo podpolja 675a. Če izpolnjujemo podpolje 675a, priporočamo tudi izpolnjevanje podpolja 675v, če pa izpolnjujemo samo podpolje 675c, podpolja 675v ne izpolnjujemo. Izdajo tablic UDK v podpolju 675v zapišemo v obliki, kot je navedena na viru (npr. UDCMRF 2011).

2   **NORMATIVNI ZAPISI**

Tako kot pri bibliografskih zapisih moramo biti tudi pri normativnih zapisih še posebej pozorni, da ne kreiramo podvojenih zapisov (duplikatov).

Katalogizatorji so ob kreiranju in urejanju bibliografskih zapisov v skladu s katalogizacijskimi pravili in pravili formata COMARC dolžni kreirati in urediti tudi normativne zapise. Če katalogizator zaradi manjkajočega pooblastila sam ne more popraviti oz. dopolniti normativnega zapisa, mora na potrebno redakcijo opozoriti ali katalogizatorja z ustreznim pooblastilom ali NUK oz. IZUM.

Za normativno točko dostopa (polje 200) praviloma izberemo obliko imena, po kateri je avtor najbolj znan ali jo največkrat uporablja. Če je avtor objavil le eno delo, za normativno točko dostopa določimo obliko imena, ki jo je uporabil pri tem delu. Če avtor pri nadaljnjih objavah uporablja tudi druge oblike imena, se moramo v skladu s katalogizacijskimi pravili odločiti, katero ime bomo izbrali za normativno točko dostopa. Za druge oblike imena izdelamo variantne točke dostopa (polje 400). Če avtor uporablja začetnice oz. okrajšave imena in izpisano obliko imena, dajemo prednost izpisani obliki.

Če se oblika imena avtorja na publikaciji razlikuje od oblike imena, ki je bila izbrana za normativno točko dostopa, moramo v normativnem zapisu dodati variantno obliko imena s publikacije. Variantne oblike imena je treba dodati tudi za dvojne priimke in za priimke, ki vsebujejo predpone.

Kadar v primeru soimenjakov v polju 200 imenu avtorja ne moremo dodati letnice rojstva (in smrti), kot identifikacijsko oznako praviloma navedemo poklic (ekonomist, matematik ipd.). Druge oznake, kot so direktor, profesor, urednik, doktor, magister ipd. niso ustrezne.

Za vsako obliko imena (normativno točko dostopa in variantno točko dostopa ali variantne točke dostopa) moramo navesti vir, v katerem se ime pojavlja (polje 810). Kadar oblika imena, navedena v polju 200 ali 400, ni zabeležena v podpolju 810a, jo navedemo v podpolju 810b.

Pripravila:

Irena Kavčič
Branko Kurnjek